

Letos bodo spet preželi manj za
funt tobaka kot lani. — Tr.

Ashville, N. C. — Farmerji, ki pridelujejo tobak za cigarete v Severni in Južni Karolini, so na milost in nemilost izročeni velikih pet tobačnih kompanij. Letos im kompanije popužajo za

funt tobaka 12 do 16 centov,
medtem ko so jim lani plačevali
še pe 23 centov funt tobaka.

Ta cena obeta strašno bodoč-
nost za tisoče in tisoče farma-
jev, katerih življenjske razmere
so edino odvisne od tobačnega
pridelka. S skupičkom, ki ga do-
be za tobačni pridelek, morajo
kupovati jestvine, prehraniti se-
be in svojo deco, kupiti šolske
knjige za deco in oblačiti sebe.

Tobačni farmerji se nahajajo v rešnični stiski in svojo stisko so povedali na glas. Nato se je oglasila trgovska zbornica vz-

hodenje dela Karoline in svetovalec farmarjem, da naj zapeljajo trideset milijonov funtov tobaka, da se povisja cena tobaku. Toda velik pridelek tobaka ni edini del njih skrbli. Oni so najbolj nejevoljni, da se ne podvzame ničesar proti pet velikim kompanijam, ki določajo cene za tobak po dogovoru.

V republikanski in demokratski platformi lahko farmarji lažje zastopajo odpomoč proti dogovorjenemu določanju cen. Na ena ne druga stranka niti ne namiguje, da se posluži Shermanovega protitrustovskega zakona proti določanju cen in odiranju farmarjev.

To zaročniško početje pri do-

ljeno, justični departament pa ne
podvzame akcije. Tobačni trust
je bil menda razpuščen leta 1911
po načrtu, ki ga je predlagal
James Buchanan Duke, glavni

Farmarji v Severni Karolini so obdržali že precej glasnih protestov, predlagana je bila tudi preiskava, a vse skupaj do zdaj ni nič zaleгло.

Tobačni farmarji niso organizirani, odkar je zaupala Zadruga tobačnih farmarjev treh držav. To se je zgodilo pred več leti. Položaj je zdaj tak, ako

n- bodo hoteli farmarji pomagati
a- se bodo morali organizirati. Za
d- Dolg ima

Medtem se počasi bliža zima, ki jim še poveča njih tpijenje. Političarji, ki prihajajo na politične shode, se izogibljejo razpravljati na teh shodih o položaju tobačnih farmerjev, ampak skušajo zbegati farmerje z vprašanjem prohibicije, na strani pa šepetajo in vpletajo tudi verakoprvašanja, ki s prohibicijo vrednimajlo nič opraviti z gospodarskim položajem tobačnih farmerjev.

DELAVEC REŠEN IZ PODSUTHE.

Telefonski alarm je prikladal

Alejo, III. — Carl Rumbon je kopal v globokem jarku, ki so se nepričakovano vzbile stele jarka in je bila nevarnost, da zasuje delavce. Telefonski alarm je priklical hitro na pomoč njegove tovaršice, ki so ga rešili z največjim naporom še živega.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasa po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Ciano \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

123

Datum v oglepu n. pr. (Aug. 31-1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davkom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam ne ostane list.

USTANOVLJENJE NOVIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ.

V Ameriki je že od nekdaj postala bolezen, ako je delavstvo pričelo kazati znamenja, da postane strokovno močno, tedaj se je prav zanesljivo ustanovila nova delavska strokovna organizacija. Nihče ustanovitelj teh novih organizacij ni vprašal, ako so razmere ugodne za ustanovitev nove strokovne delavske organizacije. Elementi, ki so ustanovljali nove strokovne delavske organizacije, niso tudi vprašali, ako so razmere ugodne in zrele ter zahtevajo ustanovitev nove delavske strokovne organizacije, zato so tudi vsi taki poizkusi končali po nekaj letih z neuspehom, delavce je pa bilo še težje pridobiti za delavsko strokovno organizacijo.

Ko je bila delavska strokovna organizacija Vitezi dela v razsulu po znanem gibanju za osemurni delavnik in ki je bilo začasno končano s tragedijo v Chicagu leta 1886, je bila ustanovljena Ameriška delavska federacija. Ta je imela uspeh, ker so bile razmere, v katerih se je rodila, ugodne zanj.

Od njene ustanovitve pa do danes se so pojavile druge dualne organizacije, od katerih so imele ene daljše, druge pa krajše življenje. Podporniki tega gibanja so se navadno nazivali radikali, ki pa v resnici niso imeli nič radikalnega na sebi. Vse, kar je bilo radikalnega na njih, je bilo to, da so bile njih zahteve obširnejše in da so zabavljali starim voditeljem. Zgodovina nam pove, da je bila ustanovljena Zapadna rudarska zveza, v kateri so bili organizirani kovinski rudarji. Ta organizacija je imela svoje triume v bojih z lastniki kovinskih rudnikov, pa tudi svoje poraze. V nevarnosti pa ni bila, da razpade in da od nekdaj stare močne organizacije ostane le še senca, dokler je imela organizacija opraviti le s podjetniki, dasiravno so se podjetniki trudili na vso moč, da jo razbičejo in uničijo.

Organizirala se je nova delavska strokovna organizacija I.W.W.; njen program je bil, da organizira neorganizirane delavce. Dokler se je organizacija, ki je bila zasnovana po vzorcu francoskih in angleških sindikatov, držala svojega prvotnega programa, sta izhajali obe organizaciji. Obe sta postajali močni in pridobivali na članstvu. Ko je organizacija I.W.W. pričela ustanovljati oddelke za delavce na poljih, ki so že organizirani, prišlo do boja med obema organizacijama, ki se je še poostri, ko je njen tajnik postal William Haywood, nekdanji tajnik Zapadne rudarske zveze. Ta boj se je tako poostri, da so člani sami zapalili dvorano Zapadne rudarske zveze v Buttu, Mont., kjer je organizacija imela svojo najtrdnjše postojanko. Organizacija je pričela hirati, toda ne sama, ampak z njo je bolehal tudi I.W.W., od katere danes tudi ni več, kot samo ogrožje. Le sem pa tje še ta organizacija nastopi, ampak svoje nekdanje moči nima več. Podjetniki so zadovoljni, kajti organizacija in njeni boji s podjetništvom ne zavzemajo več prvih strani v veliko mestnih dnevnikih.

Zdaj se zopet snujejo nove organizacije in sicer za tekstilne in rudarske delavce. Podjetniki se zopet vesele, da bo še tisto uničeno, kar se smatra za organizacijo rudarskih in tekstilnih delavcev. Konvenciji za ustanovitev obeh organizacij se vršita v tem mesecu: ena na vzhodu, druga v Pittsburghu.

To pomeni nov bratomorni boj med delavci, mesto da bi ostale delavske vrste složno obrnjene proti svojemu največjemu sovražniku, kapitalizmu. Delavstvo ne potrebuje novih delavskih strokovnih organizacij.

Ampak delavstvo potrebuje poduka in sicer poduk o solidarnosti, o kapitalističnem gospodarskem sistemu, da spozna, da je ta gospodarski sistem kriv vsega njegovega gorja in trpljenja in da morajo delavci biti solidarni, da zmagojejo. Ta poduk se pa lahko širi v starih organizacijah in za to so nepotrebne nove delavske strokovne organizacije. Boj v delavskih vrstah, kdo bo vodil organizacijo, ako se izpremeni v osebni boj, ne more roditi za delavstvo nič dobrega. Ako je potrebno odstraniti res škodljive osebe iz vodstva organizacij, se naj članstvo v prvi vrsti posluži pravil. Ako so pravila nezadostna in ozka, da je odstranjenje škodljivih oseb v vodstvu orga-

nizacije zelo težko, tedaj je treba v prvi vrsti demokratizirati pravila. Kadar so pravila tako demokratična, da res vlada večina v organizaciji, tedaj bo igrača odstraniti iz organizacije škodljive osebe v vodstvu organizacije, kajti večina članstva nobene delavske organizacije ni tako bedasta, da bo večina članstva vztrajala pri tem, da osebe, ki so škodljive organizaciji, ostanejo v vodstvu organizacije, ko bo članstvu dokazana škodljivost teh oseb za organizacijo.

Prva dolžnost vsakega strokovno organiziranega delavca je, da dela z vsemi svojimi močmi za ohranitev demokracije v organizaciji.

IVAN KAKER

Milwaukee, Wis.—(Telefonično poročilo Prosveti.)—Ivan Kaker, znani bivši slovenski notar, častnik, prevajalec in zadnja leta lastnik tiskarne za fina trgovska dela v Milwaukeeju, je v petek predpoldne umrl v bolnišnici za sladkorno boleznijo, ki ga je mučila štiri leta. Pogreb, ki ga oskrbi Frank Ernest, bo v ponedeljek 17. septembra predpoldne. Zapušča soprogo in štiri hčere.

Gornja kratka vest, ki jo je uredništvo našega lista prejelo v petek predpoldne, še ne pove vsega, kdo je bil mož, ki je zdaj zatihnil oči v večnem spanju.

Ivan Kaker je bil svobodni delavec in književnik, razpisovalec poljudne znanosti in buditelj našega ljudstva v Ameriki. Dobra štiri leta, predno se je umaknil iz javnosti v zatijje milwaukeeške naselbine, kjer je posvetil ostala leta svoje življenja le krogu svoje družine. Mlajši naseljenci, ki čitajo "Prosveto", ga naravno ne poznajo, toda starejši, ki so bili v Ameriki pred dvajsetimi leti in ki so zasledovali takratne naše boje z klerikalci, zlasti pa "čikaško afero" pred vzeznim sodiščem, se lahko še spominjajo Kakerja.

Ivan Kaker je bil rojen 28. marca 1875 v Ljubnem, okra. Celje, na Stajerskem. Studiral je v Celju in postal učitelj. Služboval je v raznih krajih svoji domače dežele, toda že od mlada dega je zasvožil tradicionalno laž in hinavstvo. Bil je vnet svobodomilec in to ga je kmalu spravilo v nemilost pri klerikalnih organih, ki so imeli veliko besedo pri deljenju drobtin učiteljskih služb. Maščevanje zanj je prišlo, ko je opustil obvezne molitve v šoli. Spodili so ga iz službe kljub temu, da je bil dober učitelj.

Leta 1906 je prišel v Ameriko z ženo in hčerko. Prišel je v Chicagu, kjer je dobil službo urednika pri "Glasu Svobode". Naslednjega leta sta Ivan Kaker in Ivan Molek "kupila" omenjeni list od lastnika Martina Konde. Kaker je nadaljeval uredniško delo. Tedaj so prišli znani sodnijski pogoni. Kaker je bil trikrat ali štirikrat aretiran in končno je bil obsojen na leto dni zapore radi nekega "lascivnega" dopisa iz La Salla. V zaporu je bil dva meseca in potem izpuščen. Ti udarci pa niso potirali Kakerja—kakor tudi drugih ne—temveč so ga še bolj razvneli za izobraževalno delo.

V jeseni 1907 se je Martin Konda spril s "kupcem" njegovega lista in vzel list nazaj. Kaker je izpuščen in začel izdajati lastno mesečno revijo "Izobraževalno knjižnico", katero mu je tiskal Frank Bernik v So. Chicagu. Izšlo so štiri številke in revija je morala prenehati radi pomanjkanja denarja. Kasneje je Kaker pomagal pri urejevanju "Proletarca" in izdal je brošuro "Kako so nastale vere in bogovi", katere vsebino je prevedel iz raznih virov, največ iz nemških. Pomagal je tudi prevesti Upton Sinclairjevo povest "Jungle" in sicer drugo polovico knjige, ki jo je založil "Proletarec" in katere je že davno razprodana.

Kaker je takoj po prihodu v Ameriko vstopil v S.N.P.J. Bil je član društva Narodni vitezi št. 39 v Chicagu. V letu 1910 je dobil službo tiskaršnega pomočnika v gl. uradu S.N.P.J. Pomagal je tajniku Johnu Verderbarju, ki je takrat nastopil svojo službo. V tem času je dopisoval v "Glasilo S.N.P.J.", ki je tedaj izhajalo kot tehnični pod urejevanjem Franka Kereta. Kmalu potem pa se je Kaker preselil v Milwaukee s svojo družino in odprl notarsko pisarno v

Reed ulici. S književnim delovanjem je popolnoma prenehal. Imel pa je željo, da bi to delo obnovil. Komaj dve leti je tega, ko ga je obiskal njegov stari prijatelj Molek v Milwaukeeju in Kaker—da bi že tako bolan—mu je rekel, da namerava, če ozdravi, začeti z izdajanjem znanstvene revije. Dokaj let je notaril in potem je odprl majhno tiskarno za razna lična komercialna dela, katere je večidel sam stavil. Bil je izvrsten risar napisov in črkovnih okrasov.

Ivan Kaker ni pisal izvirnih del, razen posameznih člankov in kratkih sestavkov, ki so bili objavljani v "Glasu Svobode", "Proletarcu" in njegovi "Izobraževalni knjižnici". Bil pa je izredno dober prevajalec iz nemščine. Njegovi prevodi, in sploh vsi apisi, se odlikujejo po lepi slovenščini. Bil je dober pisatelj in slovník. Najrajši je delal na znanstvenih prevodih. Za svojo revijo je prevedel Haacklove "Svetovna uganke" in dolgo delo od grofa Hoensbroecha "Papeštvo"; žal, da sta oba prevoda izšla le deloma v sled prenehanja revije. Prevedel je tudi "Ligvorjansko moralo" od Tolstaja "Moje verstvo" in dolgo vrsto drugih sličnih spisov, ki so izšli v "Glasu Svobode" in "Proletarcu".

V kratki dobi štiri let, dokler se je Kaker udeleževal v Chicagu, je storil veliko dobrega za izobraževanje našega delavstva v Ameriki. Zato je naša dolžnost, da se danes hvalimo spominjajo tega moža, ko leži na mrtvaškem odru in da mu ohranimo trajni spomin.

Uredništvo izreka globoko sožalje njegovi soprogi in hčeram.

VESTI IZ NASELBIN

Zanimive vesti iz Girarda.

Girard, O. — V naši girardski naselbini se večkrat kaj pripeti, včasih kaj slabega, včasih pa tudi kaj dobrega. Na slabo navadno hitro pozabimo, dobro pa v spominu ohranimo. Pregovor pravi: Kakor človek misli, tako je in tako dela. Zato pa tudi Girardčan vedno kaj koristi, kaj ukrepe, da se naši domaćini kakor tudi posetniki iz drugih naselbin počeno zabavajo. Naša naselbina je sicer mala, a je toliko bolj čvrsta, da izpopolni številjo. Saj je vendar znano, da mnogi karerajo več števila kot količina. Je pač tako, da Slovinci nikjer "ne fall, ako noče".

Spregovorim naj pri besedi o našem angleškem govorečem društvu št. 643 Slovenske narodne podporne jednote, ki nosi ime "Golden Eagles". Zlati orli. To mladinsko društvo je bilo šele pred kratkim ustanovljeno in v tej kratki dobi je pokazalo, da izvrstno napreduje, tako da so lahko nanj ponosni njega mladi člani in mi ostali z njimi. — Dne 8. septembra zvečer je to mlado društvo priredilo takozvani "corn roast" na bližnji farmi. Tudi jaz sem bil navzoč in sem koruzo pekli, le žal in škandal, da je nisem jedel, ker jo je rojak Anšček vso sproti "spravil pod streho". Pa nič ne stri, sem ga pa pri "hot dogs" pošteno "bital". Morda bi ga tudi pri tem kontestu ne bil, pa k sreči ni vedel, da so bile te klobasice že kuhane.

Zabave je bilo veliko za vse navzoče, tako na plesnem podu, kakor pri pečenju koruze in klobasic. Vrtilo se je vse, ob zvokih harmonike in kitare, da je bil pod vedno prenapolnjen; naš "Shorty" je moral vedno z eno nogo po travi plesati, da si je tako ohranil — par.

Kar je pa menda še najbolj zanimivo, je dejstvo, da so bili na tej prireditvi tudi mladi člani društva "Liberty" iz Sharona, Pa. To je nekaj izrednega, ko

vidimo, da si gredo naši mladi člani Slovenske narodne podporne jednote tako lepo na roke. Na takšno vzajemnost naših mladih članov je res z veseljem zreti. Naj omenim, da bodo naši mladi posetniki iz Sharona ob prvi priložnosti dobili vrnen obisk.

Omenim naj tudi, da so se na Labor day udeležili v velikem številu naši Slovinci proslave odprtja Girard-McDonald mosta. Ob tej priložnosti so lokalni Slovinci dostojno pokazali, da žive v tej naselbini s tem, da so imeli svojo floto, za katero so dobili izrecno pohvalo. Njih flota je nosila napis: "United Slovenian Lodges of Girard, O."

Druhi posebnih novic v zadnjem času pri nas ni. Delavski razmere so več slabe kot dobre; delo za težko dobi, ker sedaj vsak delavec dela za dva. Rojaki in sploh vsi delavci, skupnega dela je treba, sloge in treznega razumevanja, ako hočemo izboljšanja. Oni vedo, da smo mi ljudje kot so sami, le tega nečijo upoštevati, mi pa ne vemo, ker je med nami premalo samozavesti.

H koncu apeliram na rojake, kateri niste še pri naši Slovenski narodni podporni jednoti, da pristopite, kajti ona je resnično in pravo zavetje Slovencev v Ameriki in drugod.

Poročevalec.

Predavanje, slikanje, zabava.

Collinwood, O. — Pri čitanju in pregledovanju Prosvete se prav lahko opazi, da so collinwoodski dopisovalci docela onemogli. Kaj je temu vzrok — bogaigavdi. Ako pogledamo v preteklost, tedaj pronajdemo, da je bilo veliko več dopisovanja kakor danes. Bilo je najti tu pa tam lepe, zanimive dopise, ki so vsebovali podučljive stvari in poročila, da je bilo veselje. Dopisi so začeli ponehavati, menda radi vročine, nasledili pa so jih zanimivi in podučljivi članki, ki ljubiteljem dopisov prav tako ugaajajo.

Tu z veseljem pričakujemo 23. septembra brata Andreja Kobala, urednika Mladinskega lista, ki bo omenjenega dne predaval v Slovenskem domu na Holmes avenuji. Predavanje bo nepristranskega pomena, zato uljudno vabimo vse Slovence živce v Collinwoodu, da se udeležijo predavanja. Vstopnina vsakega prost.

Pred predavanjem se vrši slikanje otrok Mladinskega oddelka Slovenske narodne podporne jednote. Slika bo važnega pomena. Čim več otrok se udeleži, tem lepša bo. Priporočamo staršem, članom S.N.P.J. da pripeljejo svoje otroke, člane mladinskega oddelka S.N.P.J. Vsa navzoča otroka dobi malo darilo, ki ne bo brez pomena, kakor bomo videli ob priliki slikanja. Po predavanju se vrši večerna zabava, katero prirede skupna collinwoodska društva Slovenske narodne podporne jednote. Vstopnice k zabavi so po 25c.

Pripravljalni odbor pridno dela, da bo dne 23. septembra pripravljeno provratno za vse udeležence. Godba bo izvrstna, ki bo ugajala starim in mladim, in zavrtile se bomo, da se bo kar kradlo. Vse druge potrebitine za to veselo zabavo bodo istotako dobro preskrbljene. Na povrh pa nam naše kuharice obljubujejo nekaj zelo, zelo dobrega in okusnega.

Ne pozabite 23. septembra!

Louis Mrmolja.

Rop na slovensko banko v Collinwoodu.

Cleveland, O. — V četrtek, dne 13. sept., ob 2. popoldne, sta dva bandita oropala slovensko banko v Collinwoodu za \$10,000. Banka je podružnica North American & Savings Co., na 15601 Waterloo rd., in je slovensko podjetje.

Drzna roparja sta zaprla v klet poslopja bančnega ravnatelja M. J. Grdina in književnika miss Anno Knausovo, ki sta se nahajala za ograjo v banki, ko sta vstopila bandita in jima zapovedal "Roke kvišku!"

Bandita sta v naglici pregledala \$10,000 v bančni omari, nakar sta jedrno odpeljala v malem roadsterju Fordovega tipa. Poročevalec.

OPAZOVANJA

Samo 5689 let!

Zidovski bratje državljani, ki navadno argumentirajo bolj z rokami kakor z jezikom, praznujete včeraj in danes "Roš Hana", kar je po naše novo leto. Po njihovem številu in po njihovi veri je danes preteklo 5689 let, odkar je veliki Jehova svet ustvaril.

Pravoverni židje štejejo svoja leta od začetka sveta in po njihovi sveti veri, ki je deloma tudi vera kristjanskih bratov, je svet danes star samo 5689 let! Samo toliko in nič več!

Ne vprašajte jih, koliko časa bodo to še verjeli. Saj vam pove sveto pismo, da je judovska vera najstarejša na svetu—in sveto pismo je božja beseda in Jehova se ne moti. Sto let ni dolga doba—maršidko živi sto let in pravi, da se dobro počuti—in pred sto leti je ves krščanski svet verjel, da zemlja ni stara več kot 5689 let. Neki škof je pred 400 leti celo zapisal, da je Jehova ustvaril svet 15. oktobra 4001 pred Kristom ob devetih zjutraj.

Torej—that's that. Nekje je vsakakor pomota. Znanstveniki pravijo, da naš planet obstoji najmanj dve milijardi let. Po mililite: najmanj! Lahko je pet milijard. Pa kaj bi s tem! Dobri židje vedo, in dobri kristjani vedo, da so znanstveniki osli. Vsa resnica je na drugi strani.

Ivan Molek:

V Fordovem kraljestvu

Vilisi iz Detroita in Kanade.

Med detroitskimi sodrugi in prijatelji.

(Dolje.)

Sobotni večer pri sodrugu Beneditku je bil komaj začetek. Drugi dan v nedeljo, so naju sodrugi ločili. Skupina je od peljala Bernika nekam iz mesta—kako je bilo tam, mora on povedati, če ima "guts"—mene je pa pobasal Jože Mentoni. Vrgel me je v svoj rmenasti avto in vai trije—sodruga Mentoni je bila z nama—amo se peljali v glavni del mesta, na otok Belle Isle in daleč na severno stran, kjer so zgradili nov zverinjak. O tem zanimivem izprevozu več kasneje.

Med potjo sem se sešel z dvema starima sodrugama. Tomi Petric, mlajši brat znanega Franka, bivšega tajnika J.S.Z., je že star Amerikanec. Leta 1906 sem ga našel v Chicagu kot mladega fanta in navdušenega agitatorja. Po več letih se je preselil v Detroit, kjer je našel novo rodovitno polje za sejanje socialističnih misli. Danes ima tam ženko in svoj dom in še vedno je aktiven, dasi je precej privezan na delo za vsakdanji kruh. Videla sva se tudi zvečer na sestanku pri Semrovu, kjer je v razgovoru povedal nekaj krepkih in dobro oslojenih v prilog delavski politiki. Tom je stara korenina po mišljenju, po letih pa še precej fantovski.

Druga korenina je Tomo Bešenik, ki pa je že moč v letih. Poznam ga že dvajset let, odkar je bilo prvo zborovanje J.S.Z. v Chicagu. Takrat je prišel kot delegat iz Pittsburgha in s pokojnima Milanom Glumcem ter Zikcem je tvoril vodilno silo tedanjega pravkar porojenega socialističnega gibanja med ameriškiimi Hrvati. Dolga leta je Bešenik stal v prvih vrstah in žrtvoval čas, denar in svojo energijo za stvar. Med vojno je pa prišla kriza, ki je pokopala hrvatsko sekcijo J.S.Z. Mnogi hrvatski bojovníki so se umaknili in drugi so škofili med ekaristeme, toda Tomo je stal kakor hrast in ostal skoro sam. Kasneje je vodil kot predsednik Hrvatsko narodno zdajednico. Tezka je bila sanj ta doba. Pet let so ga imeli ekaristemi z leve in reakcionarji z desne za tarčo najsrmatnejših in najpodejlih napadov. Tako je mož osivel in izgubil zdravje v ljutom boju z malenkostnimi ljudmi, namesto da se bi bil udeleževal na širokem polju razredne borbe kot je bila njegova želja. Danes, ko je že ves zbit in bolan, ima prodajalnico v Detroitu, v kateri dela s svojo družino vred v petek in svetek in s

število ljudi, ki so strastni in se ne zadovoljujejo z lo božjo besedo v bibliji, ampak v okolici "svete detele" našli znake civilizacije, ki je vseh jasnih, izkopanih znamenjih cvetela kakih šest do osmisolet nazaj—torej še pred je Jehova svet ustvaril! V Egiptu in Mesopotamiji, v Hittiti in zidali stavbe, darovali bogom, klali se med seboj in pletli v kamen in glino toso let pred letom judovskemu ustanovitvi sveta! Dokazni tam, jasni dokazi za vsakega možgane—a kaj bi s tem?

To pa še ni vse. Kopali tudi v drugih deželah, ki so svete. Na primer na ljubiškem barju in v Švici in našli ostanke mostiščarskih naselbin na jezerih, kjer danes ni več. Od ljubljanskega jezera preteklo najmanj 7000 let, tudi več kot je svet star! V mah so tudi našli ostanke ljudi, ki so živeli pred 20,000 leti. Če kosti so stare 50,000 let, kos človeške lobanje iz Trnava Javi je stvar po konservnem računu učenjakov pol milijona let. Grozno! Jehova krat se niti sanjal ni, da bi ustvaril svet in Adama! Pa kaj bi z vsem tem? Učenjaki se lažejo—vsa resnica pri židih! Svet je danes star mo 5689 let!

katero si akusa pomagati na ra leti. Skoro so ga solze po ko mi je stari veterani podal ko in potožil o svojih jadih. te vsaj zdaj sreča spremilja, ri družo!

Tako je potekal dan. Perli ni zaključek dneva je bil v stanovanju sodruga Semra, kjer je bila zbrana večja skupina sodrugov in sodružic v peteljekem kramljanju.

Prvi, ki sem ga zagledal bil tretja stara korenina Janko, bivši Kansazčan in Calumetčan. Ko sem pred letom obiskal Calumet na njem koncu Michigana, sem grešil mnogo starih prijatelji ki so že davno odšli drug med temi je bil tudi Poide, no vesel, šaljiv in odločno. Kjer je bila korajžna, po družba, je bil Janko zrak kjerkoli je bil boj za prav in napredno stvar, je bil je prvi zraven. Tako je bil takrat, ko je izbruhnila stavka rudarjev in deželi ba pred petnajstimi leti. Stal med prvimi do konca—do p za. Zato ni bilo več mesta v Calumetu. Odšel je v Ariz in odtam v Kansas, kjer se je kopal v rove črnega dijamanta, dokler se ni tudi on veličal groba za five ljudi. selli se je z obilno družino troit, kjer zdaj dela s svojimi novi vrd v avtni tovarni. S gova žena Katy, rojena v Cmetu in čeprav vzgojena v ku, mu je zvesto sledila od jiska do bojišča in še danes marljiva kot mrvljiva.

Rišem naše aktualne razm kakršne so, in naši posame delavci, ki stoje že toliko let omajni v sprednjih vrstah g bojevnege delavstva v A riki, ne smejo oditi s pozor neopašeni. Lepa navada je se teh delavcev spominjamo ob njihovi smrti, kar pa je bo plačilo za pokojnike. Da jim priznanje, dokler so ž vsaj priznanje, ako ne drug plačila. Pravtako njihovim nam, delavkam, ki, dasi ne znane v javnosti, izvrše dosti trebnega drobnega dela pri lavskih prireditvah in na agitacije.

(Dolje prihodnjič.)

Prosvitljen človek je tisti, pozna svojo življensko nal in se trudi, da bi jo po svo močeh izpolnil. Učenjak je tisti, ki veliko iz knjig. Izobraženec je t ki si prilasti vse v njegovi najbolj razširjene metode znanosti. L. N. Tolstoj

Joseph Sach:

POKROVITELJICA

— Ne, ni res, da se vse ženske osvetijo svojim ljubčkom, ko spoznajo, da se ohlajajo in da je vzrok druga ženska. — Je ugovarjal med pogovorom moj prijatelj.

— Ali si poznal v svojem življenju tako žensko? — sem ga vprašal radovedno.

— Da. Še zdaj se je s hvaležnostjo spominjam. Če hočete, vam povem to storijo.

In pripovedoval je:

— Seznanila sva se v nekem mestu, kamor sem prišel začetkom svetovne vojne kot enoletni prostovoljec. Pri polku sem se takoj prve dni sprijaznil s tovarišem, ki me je povabil na večerjo k svoji omoženi sestričini. Takoj me je očarala njena lepota, njen razposajeni smeh in skrivnostne črne oči. Kmalu sem se oglasil drugič. Prijatelj je povedal svoji sestričini, da znam dobro igrati na klavir. Gospa Vanda me je takoj prosila, naj kaj zaigram.

Zardel sem in zatrejval, da prijatelj pretirava. Pozneje mi je priznala, da ji je bila moja zadrega zelo všeč. Nisem se pustil dolgo prositi, toda roke so mi tresle, ko sem sedel h klavirju.

Potem me je povabila brez bratranca. Teh posetov sem bil neiz-

rečeno vesel. Že sama misel, da bom sam v družbi krasne ženske, mi je pognala vso kri v glavo. Najbolj me je očaral njen smeh. To ni bil smeh, s katerim so ženske tako radodarne. Vsa njena je osrečila vedno z nekim posebnim smehljajem. Vedno, kadar se mi je nasmejala, da sta se ji pojavili na licih dve srčkani jamic, in zagledal sem med rdečimi ustnicami dve vrsti krasnih belih zob. In vedno, kadar me je pogledala, so se zaliskale njene črne oči.

Nekoč sem igral na njeno željo težko skladbo, če se ne motim Čajkovskega "Luno." Sedela je kraj mene. Naenkrat sem nehajligrati. To je pretežko in preveč sem razburjen, sem se hitel opravičevati. Saj ji nisem mogel odkrito priznati, da mi je njena bližina zmešala glavo.

— Ej, dečko, pa se vendar niste zaljubili v kako tukajšnjo lepoticco? — je vprašala lokavo. — No, no, zdi se mi, da nimate čiste vesti, — mi je poizkušala z drobnostjo.

— Morda, — sem dejal in zardel od ušesa.

— Kar zaupajte mi svojo skrivnost, — je dejala in se nagrnila k meni. — Mislite si, da sem vaša teta.

— Ne, tega ne morem, — sem jecjal.

— No, no, kar povejte, nič se

ne sramujte, — mi je prigovarjala.

Meni pa se je zavrtelo v glavi in tisti hip sem videl samo njen divni obraz in njen dražestni smehljaj. Strastno sem jo poljubil na smejajočo se usta. In ko me je hotela vsa presenečena pahniti od sebe, sem objel njeno glavo in začel strastno poljubljati njene ustne, oči in čelo.

Slednjic se mi je izvila iz rok.

— Divjak! — je dejala in mi požugala. — Glej, no, glej! Tak tiha voda.

Bila je sama doma in kmalu sva se še bolj zblížila. Njen mož, višji častnik, je odpotoval po opravkih za več dni.

Gospa Vanda je bila prva, ki sem jo spoznal kot žensko-ljubico. Hrepenela je po otroku. Takrat nisem razumel njenega hrepenenja. Omeniti moram, da so jo starši proti njeni volji obesili na vrat višjemu častniku, ki je bil mnogo starejši in ki je že v mladosti izžepal vse svoje življenjske sile.

Nekaj časa sem živel kakor v pravljici. To divno pravljico je razpršilo povleje o odhodu na bojišče.

Ustrašila se je. Vsa je prebledela, plakala pa ni.

— Divne trenutke si mi podaril in nočem biti nevaležna. Na bojišče ne pojdeš, ne ti, ne O-

takar. Za to ti jamčim, — je dejala samozavestno.

Imela je stike z dvornimi krogi. Slišalo se je vse mogoče, toda to je zdaj brez pomena.

Svojo objubo je izpolnila. Dala mi je priporočilo pismo in najbrž so bili o meni obveščeni tudi pri armadnem poveljstvu. Še preden sem se zgledal, kajti ravno takrat sem bil v svetlih rokah, zlasti moj neposredni poveljnik. Dalje od divizijskega štaba nisem prišel, dasi sem napenjal vse sile, da bi me poslali na bojišče. Če smo bežali, so me stražili kakor kakega princa. In še nekaj je storila zame. Pisala je mojim roditeljem brez moje vednosti. Tolažila jih je, naj se ne boje za mojo usodo, češ, da je zame dobro preskrbljeno in da nikoli ne pridem v bojni me-

tež. Pisala jim je, da je trdno prepričana, da se vrne njihov sin edinec živ in zdrav in da bo bel delav in menoj kakor teta. Dolgo, gniljivo pismo jim je pisala. Tudi v tem vidim dokaz, da je bila plemenita duša. Roditelji so se ji zahvalili za tolažbo. Pismo jim je pomirilo. To je bila njena zasluga. A to se ne pozabi. Toda moji roditelji so si predstavljali mojo pokroviteljico kot priletno damo, ki se je iz usmiljenja za zaslugo za njihovega sina, ker je bila sama brez otrok. To sem izvedel od njih na dopustu. Seveda sem previdno molčal in tako niso vedeli, da se motijo.

Gospa Vanda mi je pisala dolga pisma na bojišče. Z veseljem sem čital njena duhovita ljubavna pisma.

Slednjic je bila svetovna vojna končana in vse se je vračalo v stari tir. Lotil sem se nedovršenih študij. Pokroviteljica mi je čestitala k promociji z Dunaja, kamor se je bila preselila z možem. Ne vem, kako je izvedela, da sem promoviral.

Dobil sem službo in čez dve leti sem se zaljubil v lepo Moravanko. Trasiral sem novo progo na Moravskem in čez dva tedna v Luhačovicah.

Pred sestankom z nevesto sem jo mahal nekega dne po mestu. In koga, mislite, da sem srečal? Svojo bivšo pokroviteljico. Pozdravil sem jo. Ni me takoj spoznala. Šele čez nekaj časa se mi je nasmejala. Bila je še vedno lepa, toda nekateri znaki so pričali, da kmalu leže jesen na njeno lica in da bujna razcvetela roža uvene. Morda je bila nekoliko kriva tudi italijanska kri, ki jo je imela po materi. Ne vprašanje, kako sem prišel v Luhačovice in da li se morda lečim, nisem znal takoj odgovoriti. Lagati nji, ki sem jo nekoč ljubil in še vedno cenil, je bilo težko.

— Nevesto iščete ali pa pričakujete, kaj ne? — je uganila vzrok moje zadrege.

Nisem tajil.

— Ali ne boste hudi name? — sem jo vprašal plašno. Imel sem občutek, da sem se pregrešil in da jo moram prositi odpuščanja.

— Kaj je, saj sem mnogo starejša nego vi in s tem je rečeno vse. Starejši mora biti tudi pametnejši in mora pravočasno resignirati. Vi ste še mladi in imate pravico do burnega, vseh sladkosti polnega življenja, do rodbine.

— Saj vendar niste stari, — sem ugovarjal. — Vaša lepota je nekaj posebnega.

— Pustiva poklone, — me je prekinila smeje. Nisem več poročena. Ločena sem, toda žal, da je prišlo to prepozno. Pa tudi tako si ni treba beliti glave. Verjemite mi, da nisem ljubosumna na vašo nevesto. Če boste srečni, se bom veselila vaše sreče.

Njena iskrenost in plemenitost me je ganila.

— Moja nevesta bo vsak čas tu. Ali bi vam jo smel predstaviti? — sem vprašal. Ne vem, kako sem prišel do te ideje.

— Obilo sreče želim obema, toda seznaniti se z njo? Ne, tega nikar ne zahtevajte od mene, dragi prijatelj. Ne pozabite, da bi se mogla vaša nevesta po nepotrebnem razburjati. Bolje bo, če ji ostanete sence preteklosti prikriti. Sicer pa, kaj bi tajila? Kljub vsemu vidim v nji rivalinjo. Končno sem tudi jaz sama ženska. Čez nekaj let me boste razumeli. Vidite, da sem iskrena.

— Iz ročne torbice je vzela vizitko.

— Usoda se rada igra s človekom. Tu je moj naslov. Če boste kaj potrebovali, sem vam vedno na razpolago. In še enkrat vam želim: Bodita oba srečna!

Ko sem ji poljubil slovo roko, mi je bilo težko. Rad bi jo bil potolažil, pa nisem našel primernih besed. Verjemite mi: Če bi bil prej vedel, da je ločena, bi se bil poročil z njo ne glede na razliko v starosti. To je zaslužila njena dobrot in rahločutnost. Bila je plemenita žena.

Dva Kranjca.

Dva Kranjca, Jaka in Janez, sta potovala na parniku v Ameriko. Nekega lepega dne se je zgodilo, da je Jaka nenadoma umrl. Po starem mornarskem običaju so truplo zašili v vrečo, toda ko bi morali truplo vreči v morje, so opazili, da na vsej ladji ni najti železne kroglice, s katero bi mrliča obežili, da bi se potopil. Toda znali so si pomagati. Mrtvečev nogo so obežili z veliko kepo premoga.

Janez je prišel na krov po zadnje slovo od ubogega Jake. Ko pa je zagledal na prijateljevi nogah privezan premog, je zmajal z glavo in vzkliznil:

— Da te bo, ko boš umrl, hučič vzel, to sem vedel. Nisem pa mislil, da boš moral v pekel nesti premog s seboj.

— Za božjo voljo, kako je pri vas vse drago! In vendar so pisali časniki, da je sadje postalo cenejše.

— To me nič ne briga; ne berem nobenega lista.

Dva Italijana aretirana v aferi ugrabljenega dečka.

Chicago. — V četrtek je policija prijela dva Italijana, ki sta na sumu, da morda kaj vešta o ugrabitvi 10-letnega Billy Rainerja, ki je izginil pred enim tednom, nakar je dečkov oče, Frank Raineri, bogat italijanski pogodbenik, dobil telefonsko obvestilo, da mora plačati \$60,000 odkupnine, če hoče dobiti sina nazaj živega. Aretiranca se pišeta Salvatore Mastrianni, po domače "Kalabreški Frank", in Renoldo Scaldeo. Prvi je dečkov krstni oče in drugi je bil uposlen pri Rainerju. Stari Raineri je v takem strahu, da je prošil policijo, naj drži roke proč in prepusti njemu vso zadevo, češ, da se on sam že pogodi z lopovi.

Agitirajte za "Prosveto"!

Zepni robec.

V starih Atenah so mu rekli "kapsidrotion", v Rimu pa "sudarium." To je bil kos blaga, ki so si z njim otirali znoj s čela, služil pa je tudi za vsekovanje, kakor poročajo Kvintilijan, Sveton in Kattila. Nosil se je v roki ali za pasom. Neka soha v Farnezu predčuje matrono z rutico v levici. Arnobij (2. stol. po Kr.) nazivlje to tkanino "mucium", po naše smrkavec, kakor se temu pravi na Notranjskem ali v Župančičevem prevodu Dickensovega "Olivera Twista."

Petelinovo perje

se plačuje na Francoskem — krkna je pač dolžina in belina: vrst 25 do 50 frankov, hrbet in prsi 20 do 30, rep 30 do 40, križ 20 do 35 frankov od kilograma.

KALIFORNIJSKO GROZDJE

PRIHAJA SEDAJ V CHICAGO

RAZNIH VRST

DOBRE KAKOVOSTI

CENA JE SEDAJ NIŽJA, KOT BO POZNEJE V JESENI VSE VRSTE GROZDJA SE DOBI NA

SLEDEČIH PROSTORI

SANTA FE TRACKS

21ST & ARCHER AVE.

CHICAGO & NO. WESTERN R. R., CLINTON & KINZIE

ROCK ISLAND TRACKS TAYLOR & CLARK ST.

PRODUCE TERMINAL 27TH ST. & ASHLAND AVE.

CHICAGO

Direktne tovarne cene so jamčene na vse kraje za kupce izven mesta.

E. Warner:

Ob oltarju

Za "Prosveto" prevajal A. Babec.

Lucija je burno objela brata, nato pa se je obrnila k patru Benediktu, ki je pristopil k nji z besedami:

— Lucija, objubil sem vam, da vam pri-vedem spet brata; — tukaj je!

Gospodična Reihova je bila do skrajnosti osupla. Beseda "Lucija," s katero je nazval menih mladenko, in pa nenadna zardelost slednje, sta jo popolnoma zmedli. Tudi Bernard je vprašujoče pogledal v obraz svoje sestre.

— Nisem vedel, da imam svojo rešitev zahvaliti tebi, Lucija. Izvedel sem, da si ti poskala Bruna ter ga pregovorila, da ukrene potrebne korake v mojo rešitev, dasi sem komaj vedel, da se poznata.

Mladenka ni odgovorila, temveč povesila oči. Mesto nje pa je izpregovoril Bruno:

— Gospod Gunter, prosm vas, da mi dovolite kratek razgovor z vašo sestro na samem. Izida tega razgovora se vam ni bati. Lucija se je itak že od nekdaj tako tresla pred menoj, da bo sedaj gotovo svobodno zadihala, ko izve, da nameravam oditi iz tega okraja in sploh iz dežele.

Grenkoba in trpkost sta ležali v glasu, s katerim je izpregovoril Benedikt te besede. Lucija se je zdržila, ko je čula o ločitvi in njen obraz je izražal tak neprikriven strah, da ni njen brat Bernard nič več dvomil o sestričnih čustvih do mladega meniha.

— Moj Bog, kaj naj to pomeni? — je vzkliznila Franciška ter se čudom čudila, ko je Bruno odšel za mlado deklico, ki je odšla v svojo sobo.

— Kaj naj to pomeni? Nekaj, kar pri vsej svoji bistroumnosti še zdaj niste uganili, — je rekel lakonično Gunter. — Toda pomirite se, gospodična Franciška, tudi jaz nisem imel niti pojma o vsem tem in Lucija se je v tej stvari od vsega začetka tako zadržala, da sva zdaj oba enako presenečena. Da, da, lepo nama jo je zagodel ta "otrok"! Toda priznati je treba, da je znala več prenesti in zamolčati ter v pravem trenutku pravilno ravnati, kakor mi vsi skupaj: Zdaj pa počakajva, da vidiva, če se ta pogovor med njima res konča s slovesom. Jaz pričakujem nekaj povsem drugega.

Bruno je takoj, čim je zaprl za sabo in deklico vrata, stopil k mladenki.

— Lucija, še neko vprašanje imam od vas, na katero mi morate odgovoriti, preden se poslovim za vselej od tu, zakaj še vedno mi je nepojmljivo vaše vmešanje v dramo, ki se je pravkar dogrjala. Kdo vam je predčeval, kaj naj bi bilo to, kar je ves ostali svet samo slutil: vedeli ste, da je bil grof Ranek umorjen in da ni sam ponesrečel, in prav tako ste vedeli, da more samo moja izpoved rešiti vašega brata. Kje ste vse to izvedeli, zakaj ta skrivnost je prišla samo enkrat preko mojih usten, in to takrat, ko sem jo izdal svojemu opatu. Razen priorja in naju dveh — mene in opata — ni mogla tega vedeti živa duša — kdo je torej vam razkril to strašno tajno?

Lucija je uprla svoje oči vanj; njen obraz je bil zelo blede, ko se ji tiho odgovorila: — Jaz nisem vedela ničesar, samo slutila sem, toda Bog bodi zahvaljen, da me je moja slutnja varala! Pričakovala sem namreč drugega, strašnega razvozljanja te zagonetke in sem menila, da se boste morali sami žrtvovati, da rešite brata.

Bruno je osupel odstopil. — Da bom moral samega sebe žrtvovati? To se torej pravi, da ste imeli mene za morilca?

Mladenka je povesila glavo ter ni odgovorila ničesar.

— Moram imeti pač na sebi nekaj, kar spominja na morilca, — je dejal trpk. — Tudi grof Ranek je gojil isti sum. Zato ste se torej tako prestrašeno umaknili, ko se vas je doteknila moja roka? Seveda, v vaših očeh je lebdela kri na tej roki!

— Oh, izgledali ste tako strašni takrat, ko ste odšli iz cerkve od mene! — je rekla Lucija in se zdržila ob spominu na ono uro. — Nikakor nisem mogla pozabiti vašega pogleda in to na vašega glasu! In takoj nato je ponesrečil mladi grof; ponesrečil na potu, po katerem ste odšli vi sami. . . To čudno naključje vseh teh okoliščin, vaš zagonetni molk — oh, če bi bili vedeli, kaj je lebdelo takrat na vašem čelu, ko ste me zapustili! . . .

Obličje mladega meniha se je zjasnilo. — Zločin je veljal meni, Lucija, — je dejal; — jaz sem bil izbrana žrtev. Toda mračna in temna soteska je zmotila zločinčev roko, in aličnost najinih postav, temna plašča, ki sva jih usodnega dne oba imela na sebi, — jaz in mladi grof, — vse to je postalo grofu usodno. Bilo je ob uri in v momentu, ko sem imel pasirati sotesko. Če bi bil šel ob običajnem času, če bi bil morda samo nekaj minut pred mladim grofom, tedaj bi bil jaz padel kot žrtev. Toda, kar me je zadržalo še nekoliko časa v cerkvi, kar mi je rešilo življenje. . .

— Da, to vem, — ga je prekinila Lucija komaj slišno. Vedela je, da mu je bilo v rešitev njegovo tedanje goreče in strastno priznanje njegove ljubezni, katero ji je odkril v mračni cerkvi pred oltarjem.

— Jaz sem došel do mostu v trenutku, ko je bil mladi grof pahnjen v globočino! — je dejal Benedikt. — Prišel sem prepozno, da bi mogel preprečiti umor, toda dovolj zgodaj, da sem mogel spoznati morilca, ki je zbežal, čim sem se približal. Nobenega časa ni bilo, da bi mu sledil ter ga pozval na odgovor; šel sem klicati blizu stanujoče ljudi, da bi splezal z njimi vred v prepad. Vedel sem sicer, da bo vaša pomoč prepozna, toda storiti sem hotel vse, kar je bilo mogoče storiti v danih okoliščinah. Naslednjega dne je izvedel prelat iz mojih ust to, kar mu itak ni bila nikaka tajnost več, zakaj jaz nisem niti trenutno dvomil, da je bil napad namenjen meni. On mi je ukazal molčati, češ, da mlademu grofu itak ni več rešitve. Še enkrat me je znal premotiti in me prisiliti k molku, in jaz sem tudi molčal, dokler nisem izvedel iz vaših ust, da je čast in svoboda vašega brata na kocki.

Bruno je olajšano vzdihnil, ko se ji je izpovedal.

— Tudi sedaj so me hoteli še prisiliti k molku, — je povzel znova. — Čujete, Lucija, tudi še potem! Ta nesramnost mi je pa bila končno preveč, in raztrgal sem zadnje vez, ki so me vezale z njimi in samostanom. Zda smo gotovi drug z drugim! Vem, kaj si boste mislili o meni, Lucija. . . Da sem krivopri-zeznik, — toda ravnati nisem mogel drugače, kakor sem ravnal.

Lucija je dvignila k njemu svoje oči. — Ali mislite izstopiti iz reda? In tudi iz cerkve?

— Moram! Drugega mi ne preostane, če nočem ostati v bodoče brezpraven v življenju. Katoliška cerkev ne bo nikoli priznala moje odpovedi; sebi posvečenemu ne da nikdar več prostosti, in jaz bom ostal v njenih očeh za vedno ubežli menih, pa naj se lotim kakršnekoli poklica. Zato se odpovedujem vsem vezem, ki so me kdaj vezale nanjo.

Lucija mu ni ničesar odgovorila na to njegovo energično in določno izjavo, ni mu pa tudi branila, ko jo je zdaj prijel za roko ter jo lahno potegnil k sebi.

(Dalje prihodnjik.)

PRIPOROČA SE

da svoje prihranke redno vlagate pri nas. Mi bomo skrbeli za varnost vaših vlog, kar bo nekega dne zelo velike koristi za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA